

Čím rozvíjíme osobnostní zdatnosti a sociálních dovedností žáků

Základní škola Chrudim, Dr. J. Malíka 958, 537 01, Chrudim

• Třídnické hodiny

Každé pondělí v 8. 30 hodin začínají třídní učitelé ve svých třídách tzv. třídnickou hodinou, která trvá 30 minut. Během této doby se dle potřeby řeší aktuální problémy či organizační věci dané třídy nebo jsou realizovány aktivity pracující se vztahy ve třídě.

• Kurzy, semináře a projekty

Nedílnou součástí učebního plánu školního vzdělávacího programu je řada dalších činností, které úzce souvisí především s rozvojem *osobnostních zdatností a sociálních dovedností žáků*, ale také s dalšími průřezovými tématy RVP ZV. Jedná se o několik let postupně budovaný a v praxi ověřený systém výukových seminářů (přehled je uveden níže), kurzů a projektových dnů, který výrazně zasahuje výchovnou i naukovou složku vzdělávání během celého školního roku. Ovlivňuje pozitivně klima tříd i celé školy, přispívá ke změně motivace žáků a ke změnám vyučovacích metod. Tomu velmi napomáhá, že naprostá většina výukových seminářů a kurzů probíhá pobytovou formou v přírodním prostředí.

Na sebe navazující výukové semináře realizované od prvního do devátého ročníku tvoří komplexní program nazvaný „**Spolu to dokážeme**“. Cílem tohoto programu na prvním stupni je průběžné vzájemné poznávání žáků i pedagogů, zvyšování sebedůvěry žáků, zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti, aby se žáci vnímali s vědomím svých individuálních odlišností a také se tak přijímali. Prostřednictvím jednotlivých aktivit je podporována vzájemná úcta mezi žáky, sebeúcta, důvěra a zároveň odpovědnost. Velká pozornost je věnována základním životním dovednostem a seznámení a uvědomění si vlastních práv každého dítěte, společnému stanovení pravidel soužití pro žáky i pedagogy.

Hlavním cílem programu na druhém stupni je rozvíjení dovedností získaných na prvním stupni a současně vytvoření dobře fungujícího týmu žáků i učitelů, kde jsou vzájemné vztahy založeny na vzájemné důvěře a respektu, pomoci druhému, spolupráci a toleranci. Formuje se tak kolektiv, který by měl být pro všechny žáky místem, kde se cítí bezpečně, místem, které jim pomůže vyhnout se případnému rizikovému chování – šikanování, užívání drog a alkoholu, patologickému hráčství apod.

Programy jsou založeny na aktivní práci skupiny i každého jednotlivce, obsahují aktivity na upevňování vztahů v kolektivu, řešení zátěžových situací, rozvoj schopnosti přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí, nácvik efektivní komunikace na základě vlastních prožitků a také činnosti na zvyšování sebevědomí. Součástí programu je také environmentální výchova, činnosti zaměřené na rozvoj verbální a neverbální komunikace, aktivity zaměřené na sebepoznávání, simulační hry a relaxační aktivity.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- *Výpomoc žáků 9. ročníků na programech pro mladší spolužáky* – vybraní žáci devátých ročníků se jako pomocníci účastní programů pro žáky prvního stupně.

Zde pro představu uvádíme přehled všech programů OSV, které ZŠ. Dr. Malíka pořádá

Programy rozvíjející osobnostní zdatnosti a sociální dovednosti pořádané na ZŠ Dr. Malíka, Chrudim					
Ročník		Název	Forma	Rozsah	Cíle – tematické okruhy OSV, s jejichž cíli se na programu pracuje
1.	I. pol.	Kdo jsme kdo I.	Seminář	36 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebepoznání Sebepojetí Poznávání lidí Komunikace
		Písmenková slavnost	Projekt	4 hodiny	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Mezilidské vztahy Komunikace
2.	I. pol.	Kdo jsme kdo II.	Pobyť v přírodě	21 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebepoznání Sebepojetí Poznávání lidí Komunikace
		Kniha	Projekt	14 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Psychohygiena Poznávání lidí Komunikace Kooperace
	II. pol.	Život v mraveništi	Pobyť v přírodě	36 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebepoznání Sebepojetí Psychohygiena Kreativita Poznávání lidí Mezilidské vztahy Hodnoty, postoje, praktická etika
3.	I. pol.	Tvorba třídních pravidel	Projekt	4 hodiny	<ul style="list-style-type: none"> Mezilidské vztahy Komunikace
		Meals	Projekt	3 hodiny	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Psychohygiena
	II. pol.	Jak dobře nakupovat	Projekt	5 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Psychohygiena Poznávání lidí Komunikace Kooperace

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

		My a naše práva	Pobyt v přírodě	40 hodin	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj schopností poznávání • Sebepoznání • Sebepečení • Sebeorganizace • Psychohygienu • Poznávání lidí • Mezilidské vztahy • Komunikace • Kooperace
4.	I. pol.	Spolu to dokážeme 4	Seminář	10 hodin	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj schopností poznávání • Sebepoznání • Mezilidské vztahy • Komunikace • Řešení morálních problémů • Pravidla pro fungování třídy
		Základní lyžařský výcvik I	Sportovní kurz	45 hodin	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj schopností poznávání • Sebepoznání • Sebepečení • Seberegulace • Sebeorganizace • Psychohygienu • Poznávání lidí • Mezilidské vztahy • Komunikace • Kooperace
	II. pol.	Životní dovednosti	Projekt	5 hodin	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj schopností poznávání • Sebepoznání • Sebepečení • Seberegulace • Sebeorganizace • Psychohygienu • Poznávání lidí • Mezilidské vztahy • Komunikace • Kooperace
		Expedice Robinson	Pobyt v přírodě	24 hodin	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj schopností poznávání • Sebepoznání • Sebepečení • Seberegulace • Sebeorganizace • Psychohygienu • Poznávání lidí • Mezilidské vztahy • Komunikace • Kooperace • Řešení problémů a rozhodovací dovednosti • Hodnoty, postoje, praktická etika

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

5.	I. pol.	Aktivní naslouchání	Projekt	5 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebepoznání Sebepojetí Seberegulace Sebeorganizace Psychohygiena Poznávání lidí Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace
	II. pol.	Základní lyžařský výcvik II.	Sportovní kurz	45 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebepoznání Sebepojetí Seberegulace Psychohygiena Poznávání lidí Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace
		Jízdní kolo	Projekt	12 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Seberegulace Sebeorganizace Psychohygiena Poznávání lidí Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti Hodnoty, postoje, praktická etika
		Klíč	Pobyt v přírodě	24 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebepoznání Sebepojetí Seberegulace Sebeorganizace Psychohygiena Poznávání lidí Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti Hodnoty, postoje, praktická etika
6.	I. pol.	Spolu to dokážeme	Pobyt v přírodě	60 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebepoznání Mezilidské vztahy Komunikace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti Pravidla pro fungování třídy

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

7.		Rozhodni se (kouření)	Projekt	6 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebezpoznání Seberegulace Sebeorganizace Psychohygiena Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
		Komunikace	Projekt	6 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebezpoznání Mezilidské vztahy Komunikace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
	II. pol.	Den Země	Projekt	6 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebezpoznání Mezilidské vztahy Komunikace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
		ORKAMA	Seminář	16 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebezpoznání Mezilidské vztahy Komunikace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
		Cykloturistický kurz	Sportovní kurz	8 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebezpoznání Psychohygiena Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
	I. pol.	Spolu to dokážeme 7	Seminář	16 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebezpoznání Psychohygiena Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
		Rozhodni se (alkohol)	Projekt	6 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebezpoznání Seberegulace Sebeorganizace Psychohygiena Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
II. pol.		Zdokonalovací lyžařský výcvik	Sportovní kurz	50 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebezpoznání Psychohygiena Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

		Jedeme na vodu	Projekt	6 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebepoznání Psychohygiena Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
		Základní vodácký výcvik	Pobyt v přírodě	24 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebepoznání Psychohygiena Kreativita Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
8.	I. pol.	Spolu to dokážeme 8/1	Pobyt v přírodě	16 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebepoznání Psychohygiena Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
		Rozhodni se (drogy)	Projekt	6 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebepoznání Seberegulace Sebeorganizace Psychohygiena Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
	II. pol.	Voda	Projekt	30 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebepoznání Psychohygiena Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
		Spolu to dokážeme 8/2	Pobyt v přírodě	50 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebepoznání Psychohygiena Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
9.	I. pol.	Spolu to dokážeme 9	Pobyt v přírodě	26 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebepoznání Psychohygiena Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

II. pol.	Rozhodni se (Závislost)	Projekt	6 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebepoznání Psychohygiena Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
	Vltava	Projekt	6 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebepoznání Psychohygiena Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
	Zdokonalovací vodácký kurz	Sportovní kurz	39 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebepoznání Psychohygiena Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
	Sluníčka Žáci devátých tříd hodnotí, jak vnímali celou svoji školní docházku	Projekt	5 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj schopností poznávání Sebepoznání Sebehodnocení Komunikace Kooperace Morální rozvoj – hodnocení
Celo- školní akce	Den otevřených dveří Předvánoční jarmark	Celo- školní akce	4+6 hodin	<ul style="list-style-type: none"> Mezilidské vztahy Komunikace Kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti

• Široká nabídka volitelných předmětů

Do učebního plánu jsou volitelné předměty zařazeny na základě zájmu žáků a podle provozních možností školy. Patří sem například seminář z filosofie, dějepisné a zeměpisné praktikum, technické kreslení, programování, rozšiřující literární výchova, dramatická výchova, ... Bloky volitelných předmětů jsou v rozvrhu jednotlivých ročníků sestaveny po konzultaci s žáky tak, aby vyhovovaly co největšímu počtu žáků. V jednotlivých ročnících se všichni žáci z obou paralelních tříd při výuce volitelných předmětů dělí v každé hodině volitelných předmětů do čtyř skupin podle zvoleného předmětu. Obsahově volitelné předměty doplňují a rozšiřují učivo odpovídající požadavkům příslušných vzdělávacích oblastí a funkčně je rozvíjejí. V rámci volitelných předmětů jsou realizovány i některé tematické okruhy OSV.

- **Slovní hodnocení na 1. stupni**

Pro hodnocení žáků všech ročníků prvního stupně se používá slovní hodnocení. Toto hodnocení je souhrnnou písemnou zpětnou vazbou o tom, co dítě zvládlo při osvojování konkrétních dovedností OSV, vědomostí a návyků. Slovní hodnocení poskytuje také informaci o cílech vzdělávání pro další období.

- **Týdenní plány a školní diáře**

Pro sebehodnocení žáků a pravidelné poskytování písemné zpětné vazby třídní učitelkou nebo dalšími vyučujícími se používají v 1.–4. ročníku týdenní plány pro žáky. Ty obsahují stručný výčet učiva a úkoly pro daný týden, místo pro vyjádření žáka, jak si myslí, že si učivo osvojil, a komentář učitele k témuž. Týdenní plány se ukládají do portfolia. Od pátého ročníku používají žáci školní diáře a na sebehodnocení a hodnocení třídní učitelkou i dalšími vyučujícími se používají hodnotící listy.

Žáci se prostřednictvím týdenních plánů a školních diářů učí dovednosti v oblastech sebehodnocení a plánování. Od vyučujících pravidelně dostávají zpětnou vazbu.

- **Sportovní kurzy**

Cílem sportovních kurzů je seznámit žáky se zajímavou sportovní činností a nabídnout jim tak další možnosti trávení volného času. Kurzy jsou zaměřeny na zvládnutí základů různých sportů (běžecké a sjezdové lyžování, turistika, cykloturistika, vodní turistika a základy horolezectví), poskytování vzájemné pomoci, podřízení se možnostem celé skupiny, zvládnutí fyzicky náročných situací, seznámení se základními dovednostmi důležitými pro pobyt v přírodě a táboření.

- **Tvorba třídních pravidel**

Na začátku školního roku jsou žáci aktivně zapojeni do tvorby pravidel své třídy. Snažíme tak, aby byla pravidla žákům srozumitelná a aby odpovídala aktuálním potřebám dané třídy. Aktivní podíl žáků na tvorbě pravidel pomáhá při jejich dodržování.

- **Noc s Andersenem**

Každoročně se naše škola zapojuje do projektu na podporu čtenářství Noc s Andersenem. Akce se koná ve dvou termínech - zvláště pro první a druhý stupeň. Žáci druhého stupně tak mají možnost pomoci s organizací aktivit pro své mladší kamarády, což má pozitivní vliv na vzájemné vztahy žáků napříč ročníky. Program je v jednotlivých třídách zaměřen na různé literární žánry či život a dílo vybraných spisovatelů.

- **Absolventské práce**

Žáci 9. ročníku zakončují studium obhajobou své Absolventské práce. Témata prací si volí dle svých zájmů nebo jsou jim nabídnuta vyučujícími. Absolventské práce jsou pro žáky příležitostí nalézt propojení jednotlivých poznatků a dovedností s vlastními možnostmi. Jsou příležitostí plánovat a zažít osobní úspěch, uvědomit si, že úspěchu může dosáhnout každý.

Absolventská práce je jednou z forem ověření dovedností (v OSV například dovednost pracovat s informacemi a prezentační dovednosti), schopností a znalostí žáků, končících základní vzdělání, v bezpečném prostředí. Jejím cílem není shromažďování co největšího počtu konkrétních informací, ale prezentace osobnosti žáka a jeho kompetencí.